

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

Sifre Ḳodesh

‘im targumim u-ve’urim mi-meḥabrim shonim

Sefer Yeḥezkel

Landau, Moses I. Landau, Moses I.

Prag, 597 [1836 oder 1837]

בל לאקזחי

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9132

הינאב, אויך דיעזעדיא איהרע שטיטצע ווארען, אונד אין דער מיטטער דער פֿעלקער אין איהרעם שאטטען שטאנדן. — (יח) וועלכעם אונטער דען ביי מען ערן'ס, גלייכעט דוא (פרעה) אן העררליכקייט אונד גראסע? — זא זאלסט אויך דוא דען הינאבגעשטירצט ווערדען מיט דען ביימען ערד'ס, אין דיא אונטעריוועלט אונטער דען פֿערשטאקטען; בייא דען שווערדט ערשלאגען גען, זאלל ער ליעגען, פרעה אונד אלל זיין פֿאלק, שפרייט דער הערר, דער עוויגע.

לב (א) אים צוועלפטען יאהרע, אים ערשטען טאגע דעם צוועלפטען מאָנאטס, ווארד כיר דעם עוויגען ווארט, וויא פֿאלגט: (ב) ערדענוואָהן, ערהעבע איין קלאגעליעד איבער פרעה

אל-חללי-חרב וזרעו ישובו בצלו בתוך גוים: (יח) אל-מי דמית ככה בכבוד ובגדל בעצי-עדן והורדה את-עצי-עדן אר-ארץ היתה בתוך ערלים תשכב את-חללי-חרב הוא פרעה וכל-המונה נאם אדני יהוה:

לב (א) ויהי בשתי עשרה שנה בשני-עשר חדש באחד לחודש הירא דבר-יהוה אלי לאמר: (ב) בן-אדם שא קינה ער-פרעה מלך-מצרים ואמרת אליו כפיר גוים נדמית ואהה בתנים בימים ותגח בנהרתיך ותדלח-

מיים קאניג פֿאן מצרים אונד פֿערקינדע איהם: איינעם יונגען לעווען אונטער דען פֿאלקערן גלייכט דוא, איינעם זעאונגע הייער אין דען מעערען, דוא טאָבעסט אין דייגען פֿלייס.

ר ש י

שאר יורדי גיהנם קנלו תנחומים אמרו אף זה כמונו: (יז) וזרעו ישובו בצלו. ועוזריו אשר ישבו בצלו: (יח) אל מי דמית נכה. אהה כרעה אל מי מעלי עדן דמית זיהא ככה גדול כחשור ככנול ובגדולה והכי רחיה שהורדחיו שאול ויף אהה והורדת עם עלי עדן עם שאר מלכי מצרים: אל ארץ תחתית. גיהנם:

לב (ב) כפיר גוים נדמית ואהה בתנים בימים. היה לך לרצון חוך יאורך נמשס' הדגים ולא לנחח אל היבשה ונחגאית בלנך ונדמית בעלמך לכסיר השליט ביבשה ויולא לטרוף טרף: ותגח בנהרתיך. זחלא חוץ עם נהרותיך ל' גומי מצטן (תהלים כ"ג) כי יגית יודן (איוב מ') ואורב ישראל מגיח ממקומו (שופטים ב') לשון דבר הנובע ויולא מניח ססתריס:

ב א ו ר

(יז) וזרעו, אוחס המלנים שהיו זרעו ועוזריו, שישובו צלילו בחוך גוים, גם המה ירדו אהו לשאול אל חללי חרב, (נד"ק). (יח) אל מי דמית, אמר כנגד פרעה: אל מי מכל עלי ער דמית, אף אס אהה חושב לדמוחך למלך אשור שהיה אהו בלכנון. והורדה וגו', חסול וחרד אל ארץ תחתית כמו שנפלו וירדו שאר המלכים וגם מלך אשור, (מדברי הנ"ל). ערלים, ערלי לב.

לב (ב) ותדלח, חרגמו השנעים *εσαρασσα* (שטערן, טריבען) וכן חרגמתי, וכל זה לחזק הענין ועניו: כמו התנים מעביר המים לכל סביבותיו, כן פרעה הרע לכל שביניו.

יחזקאל לב

תרגום אשכנזי צג

מִיָּמִים בְּרַגְלֵיךָ נִתְרַפֵּס נְהַרְחֵם:
 (ג) כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה וּפְרַשְׁתִּי
 עָלֶיךָ אֶת־רִשְׁתִּי בְּקֶהֱל עַמִּים
 רַבִּים וְהִעֲלֵיךָ בְּהַרְמִי:
 (ד) וְנִטְשְׁתִּיךָ בָאָרֶץ עַל־פְּנֵי
 הַשָּׂדֶה אֲטִילֶךָ וְהִשְׁכַּנְתִּי עָלֶיךָ
 כְּדַעְוֹף הַשָּׁמַיִם וְהִשְׁבַּעְתִּי מִמֶּנִּי
 חַיִּת כָּל־הָאָרֶץ: (ה) וְנָתַתִּי אֶת־
 בְּשָׂרְךָ עַל־הַהָרִים וּמִלְּאֲתִי
 הַגְּאִיּוֹת רְמוֹתֶיךָ: (ו) וְהִשְׁקִיתִי
 אֶרֶץ צָפְתָה מִדְּמָה אֶל־הַהָרִים
 וְאֶפְקִים יִמְלְאוּן מִמֶּנִּי: (ז) וְכִסִּיתִי
 בְּכַבֹּתֶיךָ שָׁמַיִם וְהִקְדַּרְתִּי אֶת־

סען, מיט דיינען פֿיסען טריבסט
 דוא דוא פֿלוטהען, אונד פֿער
 שלעמעסט איהרע (דער פֿען)
 קער) פֿליסען. (ג) וְאָ שְׁפָרִיבְט
 דער הערר, דער עוויגע:
 מיין נעטץ שפּאַננע איד אויס
 איבער דיר, אין דער פֿער
 זאמלונג צאהלרדיכער פֿאל
 קערשאַפֿטען, דאס זיא אין
 מיינעם גארן דיר הערויף
 ברינגען. (ד) אויף דען באַדען
 לאַססע איד דיר הינווערפען,
 אויפֿס פֿרייע פֿעלד דיר הינט
 שליידערן, דאָרט לאַססע איד
 וואָהנען אויף דיר אללערלייא
 פֿאַגעל דעס היממעלס, אונד
 זאָטטיגע פֿאַן דיר, אללע
 טהיערע דעס לאַנדעס. (ה) דיי
 נעגליעדער שטרייע איד אויף
 דיא בערגע אומהער, אונד
 מיט דיינעם זאַס פֿיללע איד
 דיא טהאַלער, (ו) כייט דיינעם
 בלוטע טראַנקע איד דיי

ככביהם

שלאמבעדעקטעם לאַנד כיוהין צו דען בערגען, אללע שטראַמע זאללען פֿאַן דיר
 פֿאַלל ווערדען. (ז) בייא דיינעם ערלאַשען פֿע־היללע איד דען היממעל, פֿערדונקלע זיי
 נע

ר ש י

וחלם. לשון עביר: ברוליק, רגלים לא היו לך ועשית לך רגלים כחית הארץ לעבור מימי
 הארבות ולרפוס נהרותם וסדוגמא נת' ואגמחא במשרייתך ואזעחא עממיא בסומבוותך ואמריבת'
 מדינתהון: (ג) במרמי. לשון מודה והכנה יש במקרא יגורוהו במרמו (תנחום ח') מזוידם
 ומרמים (קהלת ז'): (ה) ומלאתי הגאיות רמותך. השלכתך כמו רמה בים (שמות ט"ו) וי"א
 רמותך ל' רמה כמו וירם חולעים ויבאש (שם ט"ז): (ו) והשקיתי ארץ כפחך. ארץ אשר
 אחס לך כה על פני מימי יאוריק כמו לפו מים על ראשי (איכה ג') וילך הנזול (מלכים ב' ז')
 אחס הארץ אשק' מדמך. לפתך טונפרוט"מנט בלע"ז: אל ההרים. הגבוהים שנה: ואפיקי.
 ראורי"ש בלע"ז: (ז) ונסיתי צנבוך שמים. כשחכנה מצערך יעלה העשן ויגסה השמים

ב א ו ר

(ח) רמוחק, כנוי לפגור מת, (כן זאב בא"ה שרש רמה) וכמו שהפגור נקרא נבלה משרש
 נבל (ובחלוק' ב' בפ' מנסל), כן נקרא גם רמה מלשון: סוס ורכבו רמה בים (שמות ט"ו א').
 (ו) צפחך, משרש לפה, מלשון: מניח ומסוך חלפנו (שמות כ"ה י"א) והוא כנוי לחתולת
 עיט ויון אשר נה גילום מנסה את פני ארץ מלויג מדי שנה בשנה, עת ישבו המים למקומם
 אמרי אשר השקו אותה; ועל הדרך הזה נקרא גם העטרת לפת, והלפת אשר על ראשו
 (ד"ה ב' ג'), וכמו שהשם מראה (אשר לפי הוראתו היסודית משיג ראה יסוב רק אל המשיג
 (סוביעקט) ולא על המושג (פֿביעקט), הושאל גם על המושג, נמו ומראה הנגע, (ויקרא
 י"ג

נע שטערנע, דיא זאננע בע-
 דעקע איך מיט וואַלקען, אונד
 דאויליכט דעם מאַנדעס וואַלל
 ניכט לייכטען, (ח) אַללע לייכט-
 טער דעם היממעלס, לאַססע
 איך פֿערדונקעלן אים דרך,
 אונד פֿינסטערניס לאַססע איך
 וואַלטען אין דיינעם לאַנדע,
 שפּריכט דער הערר, דער
 עוויגע. (ט) דאָו הערץ פֿיע-
 לער פֿעלקער ווערדע איך בע-
 טריבען, ווען איך דיינע
 טריממער אונטער דיא פֿעל-
 קער בריווגע, אין לאַנדער דיא
 דוא ניכט קאָננטעסט. (י) פֿיע-
 לע פֿאַלקער ווערדע איך בע-
 שטירצט מאַכען דורך דרך,
 אין גרויזען ווירד איהרע קאָ-
 נגע כעפֿאַללען, ווען איך מיין
 שוועררט גענען איהר הויפט
 ציקע, יעדער ווירד ציטטערן
 פֿיר זיין לעבען, אַב דעם
 פֿלעטצליכען שרעקענס אַם
 טאָנע דיינעם שטורצעס.
 (יא) דען זאָ שפּריכט דער
 הערר, דער אַללמעכטיגע:

כְּכִי־יָהִם שָׁמַשׁ בְּעֵנָן אֲכַסְנוּ וַיִּרְחַ
 לֹא־יֵאָדָר אֲוָרוֹ: (ח) כָּל־מְאֹרֵי
 אֹר בְּשָׁמַיִם אֲקַדְדִירֵם עָלַיָּהּ וְנָתַתִּי
 חֶשֶׁךְ עַל־אֶרֶץ נָאִם אֲדֹנָי יְהוִה:
 (ט) וְהִכְעַסְתִּי לֵב עַמִּים רַבִּים
 בְּהִבְיֵאִי שִׁבְרָהּ בְּגוֹיִם עַל־אֲרָצוֹת
 אֲשֶׁר לֹא־יָדַעְתָּם: (י) וְהַשְׁמוֹתִי
 עָלֶיךָ עַמִּים רַבִּים וּמְדִבֵּיהֶם
 יִשְׁעֲרוּ עָלֶיךָ שֶׁעַר בְּעוֹפְפֵי חַרְבֵי
 עַל־פְּנֵיהֶם וְחָרְדוּ לְרַגְעִים אִישׁ
 לְנַפְשׁוֹ בַּיּוֹם מִפְּלִתָּהּ: (יא) כִּי כֹה
 אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה חֲרַב מֶלֶךְ־בָּבֶל
 תִּבּוֹאָהּ. (יב) בְּחַרְבּוֹת גְּבוּרִים
 אֲפִיר הַמוֹנֶה עֲרִיצֵי גוֹיִם כָּלֵם
 וְשִׁדְדוּ אֶת־גְּאוֹן מִצְרַיִם וְנִשְׁמַד

כל

דאָו שוועררט דעם קאָניגס פֿאַן בבל זאָלל דרך עררייזען. (יב) דורך דיא שוועררטער
 דיעזער שטאַרקען, דער טאַפֿעֿערֿכטען אונטער דען פֿאַלקערן, ווילל איך דיינע פֿאַלקס
 כענגע הונשטרעקען; צערניכטען זאָללען זיא דען שטאַלץ מצרים, אונד זיא

ר ש י

ויחזיק המאורות כלומר כל זמשי שמעך יחאכלו וישחוממו כי ידאגו איש לנפשו לאשר גם
 עלינו יעמוד המשחית: (ח) כל מאורי אור בשמים. שרים של מעלה מליכיד: (ט) והכעסתי
 לב. כלומר ירגז ויחרד לנס: בהניאי שברך. באיחיותי חבירי קרבך לכיני עמאי: (י) והשימותי.
 לשון חמהון: בעופפי חרבי על פניהם. לשון עוף פורח בשלזי עליך חיל שלומי דרך חרב:
 וחרדו לרגעים. לשנרים פנים עליהם יבא חזר. ל"א לשון רגע ממש כן חזרו מנחם: איש

ב א ו ר

י"ג ג') כן הועתק גם השם לפת (משרש לפה אשר יורה כידוע על כליה והסקפה) על המושג.
 ויודעי הפויכחאָגיע יכירו וידעו גם איך השרש לפה יורה על ראית המשיג (חנזעהען) וגם
 על ראית המושג (חויסזעהען). (ט) שברך, שמועת שברך, ואולי שבר כנוי להחלקים השנרי,
 ועל הדרך הזה יאשר גם הלועז: כרוֹטְטִיק (fragmentum) וכן ח"י, חבירי קרבך וכן
 חרנמתי. (י) בעופפי, שם הנגזר מהפעל כי העוף קל החנועה, וכן מחן יעוף יומם
 (חכליס ל"א ה'). לרגעים, ראה באורנו לעיל (כ"ו ט"ז).

אשקיע

כָּל-הַמּוֹנֶה: (יג) וְהֵאָבְדְתִי אֶת-
 כָּל-בְּרֵהֲמֹתָהּ מֵעַל מַיִם רַבִּים
 וְלֹא תִדְלַחַם רֶגֶל-אָדָם עוֹד
 וּפְרִסוֹת בְּהֵמָה לֹא תִדְלַחַם:
 (יד) אֲזִישְׁקִיעַ מֵימֵיהֶם וּנְהַרּוֹתֶם
 בְּשֵׁמֶן אוֹרֶיךָ נֶאֱמַר אֲדַנִּי יְהוָה:
 (טו) בְּתַחֲתֵי אֶת-אֶרֶץ מִצְרַיִם
 שָׁמָּה וּנְשַׁמָּה אֶרֶץ מִמְלָאָה
 בְּהַכּוֹתִי אֶת-כָּל-יוֹשְׁבֵי בְּהוּדְעוֹ
 כִּי-אֲנִי יְהוָה: (טז) קִינָה הִיא
 וְקוֹנְנָה בְּנוֹת הַגּוֹיִם תִּקְוֶנָה
 אוֹתָהּ עַל-מִצְרַיִם וְעַל-כָּל-
 הַמּוֹנֶה תִּקְוֶנָה אוֹתָהּ נֶאֱמַר אֲדַנִּי
 יְהוָה: (יז) וַיְהִי בִשְׁתֵּי עֶשְׂרֵה שָׁנָה
 בְּחַמְשָׁה עָשָׂר לַחֹדֶשׁ הָיָה דְבַר-
 יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר: (יח) בֶּן-אָדָם
 נָהָה עַל-הַמּוֹן מִצְרַיִם וְהוֹרְדָהוּ
 אוֹתָהּ וּבְנוֹת גּוֹיִם אֲדַרְסֶם אֶל-אֶרֶץ

נע בעפעלקערונג זאלל פער
 טילנט ווערדען. (יג) פער
 ניכטען ווילל איד אללעם פיעה
 פאן דען פיעלען געוואסערן
 הינועג, וועדער דער פום
 דעם מענשען, נאך דיאקלוע
 דעם פיערעם, זאלל זיא מעהר
 מריבען. (יד) דאן זענקע איד
 (רמז חזקיינע) זיינער געוואס.
 סער, אונד זיינע שטראמע
 לאססע איד וועדער וויא אהל
 (יז) דאהין פליעסען שפריכט
 דער הערר, דער עוויגע.
 (טו) ווען איד דאן לאנד מצרים
 צור איינארע כאפע, דאן
 לאנד פערארדע פאלל זיינער
 פיללע, אונד אללע בעוואה.
 נער דעסעלבען טארטע, דאן
 ווערדען זיא ערקעננען, דאס
 איד דער עוויגע בון. (טז) דיעס
 איזט דאן קלאגעליער דאן אג
 געשטימט ווירד, דאן דיא
 טאכטער דער פעלקער איבער
 מצרים אנשטיממען, אונד
 איבער איהרע פאלקסמעננע.
 זא שפריכט דער הערר, דער
 עוויגע. (יז) אים צוועלפטען
 יאהרע, אס פינפעטהנטען
 דעם (לועלפטען) מאנאטס,

ווארד מיר דעם עוויגען ווארט וויא פאלגט: (יח) ערדענוואהן, יאמערע איבער דאן פאלק
 מצרים, דאס זיא זאמט דען כאכטיגען פעלקער פער איינען אין דיא אונטערוועלט גע

שטירצט

ר ש י

לנפשו. כל אחד על עלמו שוויי מאימאש בלע"ז: (יג) מעל מים. של שאר מדינות שהיית
 עוכרם: (יד) אשקיע מימיהם. שלא תעכר רגל נהמה ישקע הטיט ויהיו המים ללולי ונקיים
 כשמן המזוקק: (טו) ארץ ממלואה. ארץ שהיא עתה ממולא מכל טוב: (יח) נהה. נכה
 וקיין: והורידהו אותם וננות וגו'. התנחא עליו ועל כל מכישי החוה שירדו לכאר שמת

ב א ו ר

(יד) אשקיע, שלא תעכר רגל ישקע הטיט ויהיו המים ללולים ונקיים כשמן המזוקק (יח"י). (טו) קנה
 היא, זמת הקנה אשר תקונה עליה ננות הגוים. (יז) לחדש, הנזכר למעלה בחמלת הפרשה, וע"ז
 מורה פתח הלש"ד בחסרון ה"א היריעה. (יח) ובנוה, כמו קהלות ע"ד בתנכל השדודה (תהלים
 קל"ז

תַּחֲתֵיזוֹת אֶת־יֹרְדֵי בּוֹר: (יט) מִמֵּי
 נַעֲמַת רְדָה וְהַשְׁכַּבְתָּ אֶת־עַרְקֵיב:
 (כ) בְּתוֹךְ חֲלָלֵי חָרֵב יִפְלוּ חָרֵב
 נִהְיָה מְשֻׁכּוֹ אוֹתָהּ וְכָל־הַמּוֹנִיָּה:
 (כא) יִדְבְּרוּ־לוֹ אֵלַי גְּבוּרִים מִתּוֹךְ
 שְׂאוֹל אֶת־עֲזָרֹי יִרְדּוּ שֹׁכְבֵי
 הָעֲרָלִים חֲלָלֵי חָרֵב: (כב) שֵׁם
 אֲשׁוּר וְכָל־קְהֵלָה סְבִיבוֹתָיו
 קִבְּרָתָיו כֻּלָּם חֲלָלִים הַנְּפָרִים
 בַּחָרֵב: (כג) אֲשֶׁר נִהְיָו קִבְּרָתָיָהּ
 בִּירְכֵת־בוֹר וַיְהִי קְהֵלָה סְבִיבוֹת

שטירצט ווערדען, צודען אין
 דיא גרופט געזונקענען.
 (יט) פֿאַר וועם האַסט דוא איי-
 גען פֿאַר צוג? — דאַרום
 זאַלסט דוא הינאַכפֿאַהרען
 אונד ליעגען בייא דען פֿער-
 שטאַקטען. (כ) דאַהין פֿאַל-
 לען זאַללען זיא, אונטער דען
 שווערדט ערשלאַגענען; דעם
 שווערדטע דאַהינגעגעבען,
 זאַללען זיא אונד איהר פֿאַלק
 הינאַכגעצאגען ווערדען.
 (כא) דיא מעכטיגען העלדען
 אין דער האַללע, ווערדען זא-
 גען פֿאַן איהם (מכּוּרִים) אונד
 זיינען הילפֿספֿאַלקערן, זיא
 זינד הינאַכגעזונקען, זיא ליע-
 גען בייא דען פֿערשטאַקטען,

קברתח
 בייא דען פֿאַם שווערדט ערשלאַגענען. (כג) דאַרט ליעגט אשור אונד אלל זיין פֿאַלק,
 אום איהן הערום זינד איהרע גרעכער, אללע ערשלאַגען אונד געפֿאַללען דורך
 שווערדט, (כג) דערען גראַכשטאַטטע איזט אַם ראַנדע דער האַללע, זיין פֿאַלק ליגט
 אום

ר ש י

באן הראהו הקב"ה ליחזקאל שכל מבחישי המורה יורדים לגיהנם: (יט) כמי נעמת. כלם
 נעמת משאר הערלים אף אחת רדה לבור והשכנה אותם: (כ) חרב נחמה. לחרב נחמה
 מכרים: (כא) ידברו לו. ידברו עליו ועל עוזריו: אלי גבורים מחוך שזול. סרס המקרא
 ודרשהו ידברו לו את עוזריו עם עוזריו כלומר גם על עוזריו אמו ידברו אלי גבורים שנשאלו
 וככה יאמרו עליהם ירדו שכבו הערלים וגו' כל לו ולי ולהם ולך הסמוכין לדבור חיים
 אלא לשון על: (כב) שם אשור. בגיהנם: סביבותיו. בחוך שאל קברותיו מוננים כי שם
 לא ילא לנוח בקבר: (כג) בירכתי בור. בעמקי בור בחוך עמקו: ויהי קהלה. בחוך
 שאל

ב א ו ר

קל"ז ח'. (יט) נעמת, כלום נעמת משאר הערלים ערלי לב? — אף אחת רדה לבור והשכנה
 אותם (רש"י). (כ) משכו, תחסר מלת אשר, וענינו: אשר משכו אותה והכנוי הגוף משכו יסוב
 על מכרים והכנוי הפעול אותה מוסב על החרב, כלומר יושבי מכרים יפלו בעד החרב אשר
 הריקו; וכבר מלחנו משיכה בכלי קרב, כמו: משכו קשת (ישעיה ס"ו י"ט). וכל המוניה, המון
 מכרים יפול בחרב. גם יתכן לפירש, משכו אותה, הכנוי אותה מוסב על מכרים, ושעונו
 מכרים נחמה לחרב ונמשכה עם המוניה אל ארץ תחתית ועד"ז מתורגם אשכנזית. (כא) ידברו
 לו, אמר דרך משל, כי ברדת פועה שאלו, ידברו ממנו גוים, תקיפי גוים הגבורים שיכדו
 לשאלו ולא הועילה גבורתם וחוסם, ולא ספר מה ידברו לו, כי סמך על המנין, והדבור
 על מלך ככל כמאמר ישעיה, כלם יענו ויאמרו אליך גם אחת חלית כמונו (ישעיה י"ד י'). אח
 עוזריו, יחדיו עם עוזריו שיכדו וישכבו עם הערלים חללי חרב. ולדעת רש"י יסורם המקרא,
 וענינו, ידברו לו את עוזריו, כלומר עליו ועל עוזריו אמו ידברו אלי גבורים שנשאלו,
 ככה יאמרו עליהם: ירדו שכבו וגו', ועד"ז מתורגם אשכנזית. (כג) בירכתי בור, יך

יחזקאל לב

קברתה כלם חללים נפלים
בחרב אשר נתנו חתית בארץ
חיים: (כד) שם עילם וכל המזנה
סביבות קברתה כלם חללים
הנפלים בחרב אשר ירדו
ערלים ואל ארץ תחיתות אשר
נתנו חתיתם בארץ חיים וישאו
כלמתם את יורדי בור: (כה) בתוך
חללים נתנו משכב לה בכל
המזנה סביבותיו קברתה כלם
ערלים חללי חרב כי נתן
חתיתם בארץ חיים וישאו
כלמתם את יורדי בור בתוך
חללים נתן: (כו) שם משך תבל
וכל המזנה סביבותיו קברותיה
כלם ערלים מחללי חרב כי
נתנו חתיתם בארץ חיים:

חרגום אשכנזי צה

אום זינע גראבשטאטטע הע.
רום, אללע זינד ויא ערשלא.
גען, אונד דורכס שו ערדט
געפאללען, דיא שרעקען פער.
ברייטעט אים לאנדע דער לע.
בענדען. (כד) דארט ליגעט
עילם אונד זיין פאלק, אום זיי.
גע גראבעס שטאטטע הערום
(ויעגען) אללע ערשלאגענען,
דורכס שווערדט געאלרען,
דיא שמאהליך אין דיא אונד
טערוועלט זאנקען, דיא שרע.
קען פערברייטעט אים לאנדע
דער לעבענדען; יעטצט טרא.
גען ויא איהרע שמאך, מיט
דענען דיא אין דיא האללע
פֿוהרען. (כה) אונטער דען
ערשלאגענען ווארד זיין לא.
גער איהם אונד זיינעם פאל.
קע, איהרע גרעכער זינד אום
איהן הערום, אללע שמאך.
פאלל דורכס שווערדט גע.
טארטעט, ווייל זיא שרעקען
פערברייטעט אים לאנדע דער
לעבענדען; יעטצט מיססען
זיא טראגען איהרע שמאך,
מיט יענען, דיא אין דיא האר.
לע פֿוהרען, אונד ווערדען

ולא

דינאב געשליידערט צו יענען ערשלאגענען. (כו) דארט איזט אויך משך אונד תבל
אונד זיין פאלק, איהרע גרעכער זינד אום איהן הערום, אללע זאנקען שמאהליך
דורכס שווערדט ערשלאגען, ווייל זיא שרעקען פערברייטעט אים לאנדע דער לעבענ.
דען

ר ש י

שאל סביבות קבורתה: אשר נתנו חתית. אשר נתנו חתית. (כה) נתנו משכב לה.
לעילם: (כו) מזוללי. כמו הדוגי:

ולא

ב א ו ר

סס אבר מה כידוע, והוא! אחד כך לננות בו פאה ולד דבר מה, כמו: ירך המזנה (ויקרא
א' י"ח) וכן כאן, כי קניות המון אזור סביב הנור ובלדס כאשר אמר: ויהי קה ס סביבות
קבורתה, ועל סדרך הוה קבורת מלך אזור בתיכס כאשר אמר גם כד"ק. קבורתה, הכניו
מוסב על מלך אזור. (כה) כי נתן חתיתם, על אכד נתן חתיתם נעשו לפול נחרב.
ולא

תרגום אישכנזי

דען. (כו) זיא זאללען אבער
ניכט רוהען ביא דען דורך דיא
פערשטאקטען געאללענען
העלדען, דיא אין איהרעם
וואפענשמוק אינס גראב זאג
קען, אונד דענען מאן דיא
שווערדטער אונטער דאז
הויפט לענטע, זאנדערן איה.
רע זינדע האפטע, נאך אן
איהרעם געבינע, ווייל זיא
דער שרעקען דער העלדען
ווארענאים לאנדע דער לע-
בענדען. (כז) פיעלמעהר
זאלסט רוא (מגרים) אונטער
דען פערשטאקטען צערשמועט.
טערט ווערדען, אונד ביא
דען שווערדטער שלאגענען
ליענען. (כט) דארט ליענט
אוך אדום מיט אללען ויינען
קאנינען אונד פירשטען, דיא

יחזקאל לב

(כו) ולא ישכבו את גבורים
נפלים מערלים אשר ירדו
שאול בכרי מלחמתם ויתנו
את הרבותם תחת ראשיהם
ותהי עונותם על עצמתם כי-
חתית גבורים בארץ חיים:
(כז) ואתה בתוך ערלים תשבר
ותשכב את חללי חרב:
(כט) שמה אדום מלכיה וכל-
נשיאיה אשר נתנו בגבורתם
את חללי חרב המה את-
ערלים ישכבו ואת ירדי בור:

שמה

טראקטץ איהרער מאכט צו דען דורך דאז שוועררט ער שלאגענען הינזאנקען, זיא ליענען
ביא יענען פערשטאקטען, אונד געבען דען אין דיא האללע געזונקענען. (ל) דארט

זינד

ר ש י

(כו) ולא ישכבו. אלה הנזכרים עם גבורים שמתו מיתת עלמס כי נופלים וגרועי יהיו מערלים
אשר מתו מיתת עלמס וירדו כנלי מלחמתם שאול: ויתנו. קיבוריהם: את חרבותם תחת ראשיהם.
לסימן להודיע כי לא שלטה בהם חרב: ותהי עונותם על עצמותם. לא נחסר מעונם כלום
שלא כפרה עליהם חרב הריגה שלא נהרגו ומה הוא העון כי חתית הגבורים ההם היתה; בלאך
חיים: (כז) ואתה בתוך ערלים. לפועה הוא אומר: את חללי חרב. ולא עם המתים מיתת
עלמס

ב א ו ר

(כו) ולא ישכבו, זה מאמר כללי ונתינת טעם, למה ירדו שאולה, על אשר לא יאות כי הרשעים
אשר נגרעו בערכם גם מהערלים, ואשר העיזו גם נמותם כ"כ פניהם עד אשר נראה כי
גם נשאול לא יתלבו עוד לחת חתיים, ישכבו בקבר אחד עם גבורים, המה האנשים אשר
חרפו נפשם למות להגן בעד ארכלם, עת יבוא עליה החר, ולא כהעמים האלה אשר רק
באות נפשם נלחמו בעמים אחרים. את גבורים, עם גבורים. נפלים, נושא המאמר
(טוביעקט), כלומר לא ישכבו נפלים מערלים אשר ירדו וגו' עם גבורים, ונפלים לשון גרוע
העקד, כמו לא נופל אנכי מנס (איוב י"ב ג'). מערלים, נבר פירשתי. אשר ירדו, כלומר
גם נמותם עוד הי' לכם כנראשונה. גם יתכן לנאר המשך הפסוק, ולא ישכבו, הוא
נושא המאמר, את גבורים, כמו עם גבורים, נופלים, כפשוטו, אשר נפלו,
כלומר הגבורים אשר נפלו וגו', וכמו שמתורגם אשכנזית, ויתנו, אולי הי' אז נן המנהג,
וידוע כי עוד היס עמים רבים יקברו עם מתייהם כלי מלחמתם. כי חתית גבורים, ענינו
כי היו חתית גבורים. (כז) ואתה, יסוב הדבור אל פרעה: אתה אשר דמית אל הרשעים
האלה

יחזקאל לב לג

(ב) שָׁמָּה נִסִּיכֵי צָפוֹן כָּלֶם וְכָל־
צַדִּיקֵי אֲשֶׁר־יָרְדוּ אֶת־חַלְלֵי־
בְּחַתִּיתָם מִגְּבוּרָתָם בְּוָשִׁים
וַיִּשְׁכְּבוּ עַרְלִים אֶת־חַלְלֵי־הָרֶב
וַיִּשְׂאוּ כְלִמָּתָם אֶת־יִזְרֵדֵי בֹרֶ:
(ג) אֹתָם יִרְאֶה פְרַעְיָה וְנָחַם
עַל־כָּל־הַמּוֹנֶה חַלְלֵי־הָרֶב
פְרַעְיָה וְכָל־חֵילוֹ נָאֵם אֲדֹנָי יְהוִה:
(ד) כִּי־נָתַתִּי אֶת־חַתִּיתוֹ בְּאֶרֶץ
חַיִּים וְהִשְׁכַּב בְּתוֹךְ עַרְלִים אֶת־
חַלְלֵי־הָרֶב פְרַעְיָה וְכָל־הַמּוֹנֶה
נָאֵם אֲדֹנָי יְהוִה:

לג (א) וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר:
(ב) בֶּן־אָדָם דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי־
עַמֶּךָ וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם אֶרֶץ כִּי־
אָבִיא עָלֶיהָ חָרֶב וְלָקַחְוּ עִם־
הָאֶרֶץ אִישׁ אֶחָד מִקְצֵיהֶם וְנָתַנּוּ
אֹתוֹ לָהֶם לְצִפָּה: (ג) וַיְרָאֶה אֶת־

הג' רפה. חתי קרי החרב

הרגום אשכנזי צו

וינר אללע נאָרדישען רעגענע
טען, אונד אללע צירונים
דיא דאָהין זאָנקען מיט דען
ערשלאַגענען; זיא שאַמען זיך
דעם (פֿערברייטעטן) שרעקענס
פֿאַר איהרער מאַכט; שמהאָ
ליך ליגען זיא דאָרט בייא דען
דורכס שווערדט ערשלאַגענען
אונד טראַגען איהרע שמאד
מיט דענען דיא אין דיא האַל
לע פֿוהרען. (לז) אללע דיע.
זע ווירד פֿרעה זעהען, רייע
פֿיהלען, איבער זיין דורכס
שווערד געפֿאללענעם פֿאַלק,
פֿרעה אונד זיין גאַנצעם העער,
זאָ שפּריכט דער הערר, דער
עוויגע. (לז) דען איך פֿער־
ברייטע מיינען שרעקען אים
לאַנדע דער לעבענרען, פֿרעה
אונד זיין גאַנצעם פֿאַלק זאָלל
היננעשליידערט ווערדען אונ־
טער דיא פֿערשטאַקטען, אינ־
טער דיא פֿאַם שווערדט גע־
פֿאַללענען, שפּריכט דער
הערר, דער עוויגע:

לג (א) דעם עוויגען וואָרט
וואָרד מיר, וויא
פֿאַלנט: (ב) ערדענוואָהן! שפּריך
צו דינעם פֿאַלקע, אונד זאָגע
איהנען: ווען איך קריעגבריי־

גע איבער איין לאַנד, דאָז פֿאַלק דעם לאַנדעם איינען מאַן אויס ווינער מיט טע
נימטט, דען עס זיך צום וועכטער אויפֿצטעללט, (ג) דיעוער דאָז שווערדט העראַן
קאַט

ר ש י

עלמס: (ל) בחתיתם מגבורתם נושים. באתנרותהון מגבורתהון בזהין: (לב) כי נתתי את
חתיתי בארץ חיים. כי אתן אני את מוראי בא"י ולא נתתן עוד חתית אדם בה:
לג (ב) לצופה. באדי"טח בלע"ז: (ג) וראה את החרב. המה הגייסות:

ב א ו ר

האלה תשנר גם בתוכם. (ל) בחתיתם מגבורתם, ענינו נסיכי לפון וגו' ירדו אל הכור עם
החללים אשר בעודם בחיים חמו מגבורת נסיכי לפון. בושים, ישוב על נסיכי לפון. (לא) ונחם,
במשמעו לפון חרטה, על כל אשר הטב מיתת כל המונה.